

Nietzsche en het kwaad

door Mara van Herpen

Samenvatting: Onze ideeën over Goed en Kwaad zijn niet altijd hetzelfde geweest. Filosoof Nietzsche heeft ideeën over de oorsprong van de moraal.

Het Kwaad is iets dat in vrijwel alle films en boeken voorkomt. We kennen het in de vorm van Sauron, Voldemort en Darth Vader. Maar wanneer is iets precies Kwaad? Hoe beoordelen wij tegenwoordig Goed of Kwaad? De negentiende-eeuwse Duitse filosoof Friedrich Nietzsche schreef een boek waarin hij nadacht over deze vragen.

De stamboom van het kwaad

Nietzsche denkt na over Goed en Kwaad in zijn *Genealogie van de moraal*. Het woord 'genealogie' betekent stamboom. We kijken dus naar de stamboom, de oorsprong van het Kwaad. In werkelijkheid gaat het Nietzsche om de oorsprong van onze moraal. Volgens Nietzsche heeft onze huidige moraal van Goed en Kwaad namelijk niet altijd bestaan.

De herenmoraal

Vroeger hield men er een andere moraal op na. Deze bestond al in de Oudheid. Nietzsche geeft als voorbeeld het oude Griekenland en het Romeinse Rijk. Daar was iets Goed wanneer het assertief, nobel en nuttig was voor de persoon die oordeelde. Iets was Slecht als het niet assertief, nobel of nuttig was. Het oordeel goed ging alleen over de gevolgen voor de persoon zelf. Wat dit oordeel voor andere mensen betekende deed er niet toe.

De slavenmoraal

De slavenmoraal was een reactie op de herenmoraal. Nietzsche zegt dat deze moraal ontstaan is vanuit de lagere klassen. Het is een uitvinding van slaven. Uit bitterheid over hun eigen bestaan en onderdrukking bestempelden ze de sterken en machtigen boven hen als Kwaad. Zij zelf waren Goed. Er ontstond het idee dat de machtige en succesvolle mensen Kwaad waren. Deze moraal is volgens Nietzsche vooral kenmerkend in het Christendom. Nederigheid, medelijden en vergeving vervangen assertiviteit, nobelheid en nuttigheid als deugden. De slavenmoraal is de algemene moraal geworden met de opkomst van het Christendom. Nietzsche zag de slavenmoraal als een list van de zwakkeren om de sterkeren te onderdrukken. De zwakkeren waren geen sterke krijgers en konden niet tegen de sterkeren vechten, dus gebruikten ze de slavenmoraal om hen naar beneden te halen.

Onze moraal

Dat brengt ons naar het heden. Wij hebben over het algemeen nog altijd de slavenmoraal. Kwade karakters die tegenwoordig geschreven worden, zoals Voldemort, zijn het tegenovergestelde van de drie deugden. Mensen met een herenmoraal vinden we doorgaans op hoge posities in de politiek of in het bedrijfsleven. En inderdaad, de meeste mensen zullen die 'heren' geen Goede mensen vinden. Ze moeten wel Kwaad zijn. Hoe kunnen ze anders aan die macht zijn gekomen?

Bronvermelding:

- F. Nietzsche, *On the Genealogy of Morality, revised student edition* (New York, 2006)
http://www.inp.uw.edu.pl/mdsie/Political_Thought/GenealogyofMorals.pdf